

سیر مطالعاتی آثار

استاد شهید مرتضی مطهری رحمۃ اللہ علیہ

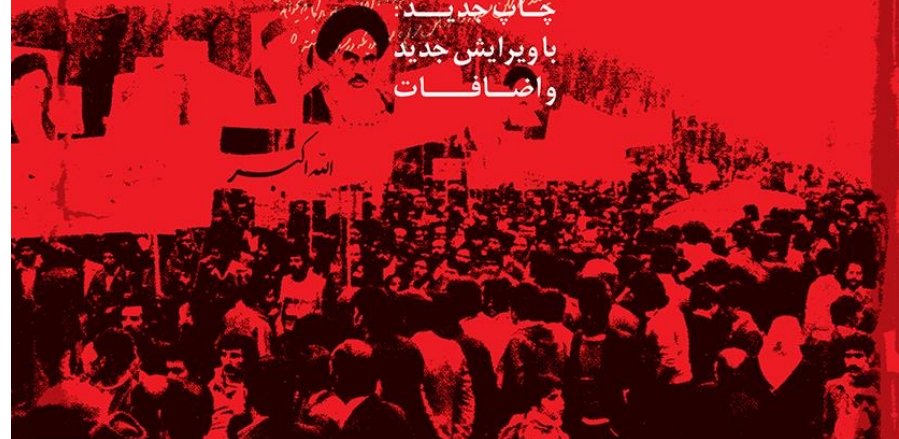
متعكر شهيد استاد مرتضیٰ مظہر

آئندہ انقلاب اسلامي ايران

چاپ جديد

با ويرايش جديد

واضافات

➤ اهمیت موضوع

- ضرورت بازبینی و تأمل همیشگی در انقلاب
- ضرورت بیان ریشه‌ها، اهداف و آثار انقلاب
- بیان آفات تهدیدکننده انقلاب و چگونگی تهدیدکنندگی آن
- ضرورت مراجعه به آثار استاد از این منظر (مبنای فکری نظام جمهوری اسلامی ایران)
- رسیدن به مبانی پیشگامان انقلاب اسلامی و جلوگیری از تحریف آن
- بازگشت مجدد فضای کشور به شعارهای اولیه انقلاب و ضرورت تبیین دقیق آن‌ها
- نگاه به آینده در کتاب و نیاز به این مطالب در هر زمان از انقلاب
- تأکید بر بحث بصیرت و ضرورت کسب آن در این کتاب
- نقش دانشجویان به عنوان افسران جنگ نرم

➤ تلاش شهید مطهری رحمته الله علیه برای تحلیل انقلاب اسلامی

- توجه به تبیین بعد ایجابی در کنار بعد سلبی و ماندگارسازی انقلاب اسلامی در جمهوری اسلامی
- اعتقاد به بعد فرامکانی انقلاب و الگو بودن آن برای سایر کشورها
- اعتقاد به انقلاب به عنوان یک پدیده فکری-فرهنگی (نه کاملاً سیاسی)؛ در نتیجه تأکید بر جهان بینی، ایدئولوژی و رهبری آن
- محوریت مبانی انسان شناسی در تحلیل انقلاب
- جمع واقع گرایی و معنویت گرایی
- داخلی دانستن اغلب تهدیدهای ناظر به انقلاب
- نگاه جامع به ارزش های انقلاب اسلامی در عین اولویت بندی آنها
- حفظ آزادی و حریت در ارائه تحلیل از انقلاب
- صداقت در مسیر انقلاب و توجه به عدم توجیه وسیله به واسطه هدف مقدس

□ ماهیت انقلاب

لغوی: پشت و رو و دگرگون شدن

➤ معنی

اصطلاحی: طغیان علیه وضع موجود برای برقراری وضع مطلوب

حیوانی: انفجار عقده‌های شهوانی در راستای هوس، جاه و ... (طغیان)

فردی

انسانی: قیام مقامات عالی انسان علیه مقامات دانی (توبه)

➤ انواع

عنصر نفی و انکار

به صورت بنیادین

وجه تمایز با اصلاح (تغییرات درون حاکمیتی)

اجتماعی

ارادی

وجه تمایز با کودتا

همراه تکامل و تعالی

➤ مقدمات پیدایش

- نارضایتی از وضع موجود
- داشتن روحیه ظلم‌ستیزی

➤ ریشه انقلاب

- ماتریالیسم تاریخی
- ماهیت‌های متفاوت
- تقدم جنبه روان‌شناسی بر جامعه‌شناسی در انسان
- ریشه دوقطبی شدن جامعه در ذات آزاد و دوقطبی انسان
- کمال‌طلب و پیشرو بودن انسان به صورت ذاتی
- امکان متعالی بودن انقلاب (نه صرفاً مادی) به علت اصالت ارزش‌های انسانی

□ بررسی انقلاب اسلامی

➤ چرا مردم قیام کردند؟

- عامل بیرونی (نارضایتی) ← علم مردم به چرایی قیام
 - جنبه سلبی: چه نمی خواهند؟ > استبداد استعمار
 - جنبه ایجابی: چه می خواهند؟ ← اسلام

- عامل درونی (روحیه ظلم ستیزی) ← روشنفکران مسئول بیدار کردن آن > دینی سکولار

➤ چطور پیروز شدند؟

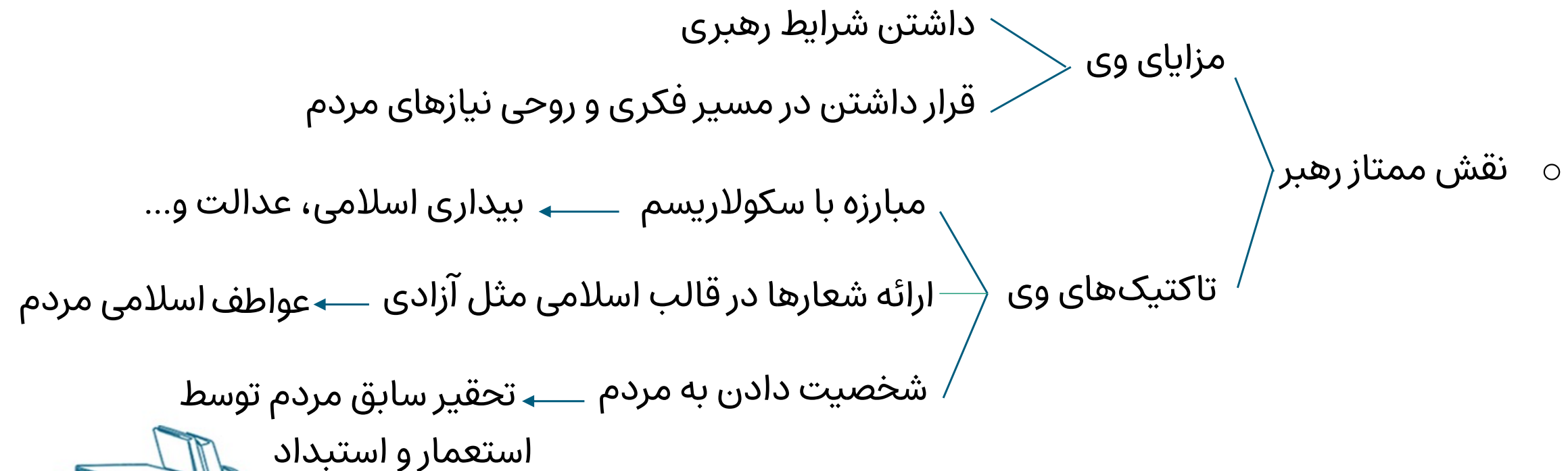
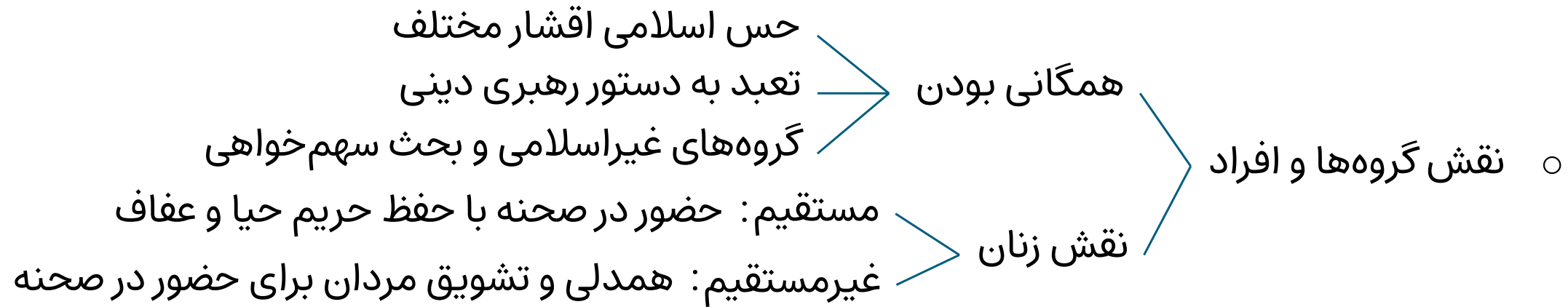
- از حیث موضع مغلوب > ناتوانی رژیم از دفع عامل بیرونی (جلب رضایت) ← استبداد، استعمار، اسلام وضع عامل درونی (سرکوب) ← فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و نظامی ...

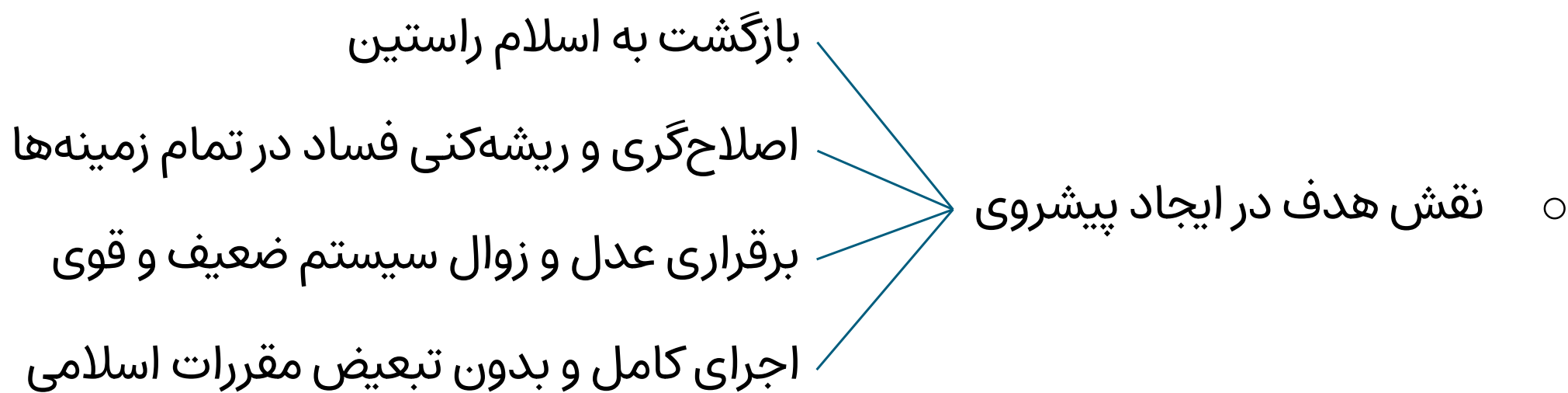
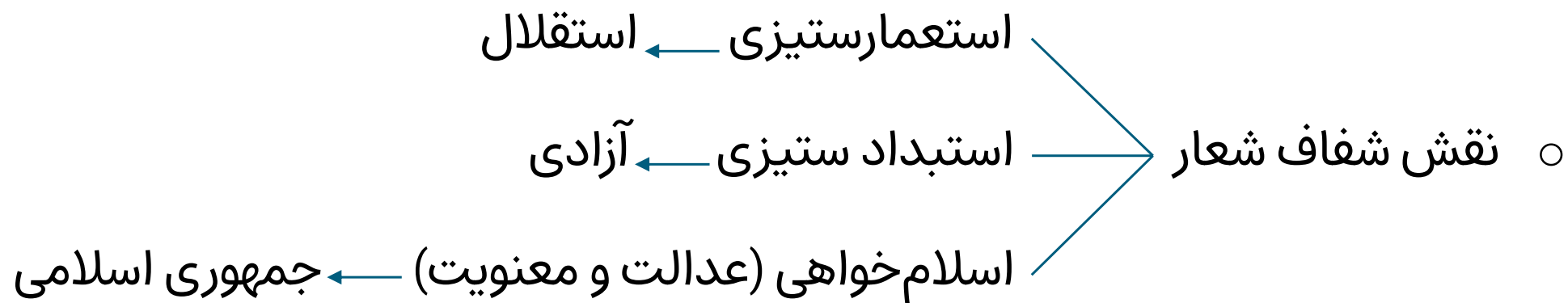
- از حیث موضع غالب > نقش گروه‌ها و افراد
 - نقش ممتاز رهبر
 - نقش شفاف شعار
 - نقش هدف در ایجاد پیشروی

➤ چطور پیروز شدند؟

- از حیث موضع غالب:

➤ چگونه ماندگار خواهد شد؟ عوامل لازم جهت حفظ و تداوم انقلاب

ناظر به استقلال
ناظر به آزادی
ناظر به جمهوری اسلامی

• ناظر به استقلال

○ بسترهای موضوع { استقلال اقتصادی
استقلال سیاسی
استقلال فرهنگی (مکتبی) ←

← تهدیدات آن { از طریق دشمن ← تلاش برای کم اثر یا بی اثر کردن نهضت
از طریق دوست { تحجر ← عدم آشنایی با اسلام اصیل
تجدد ← معیار دانستن زمان

○ ضرورت توجه همیشگی به مسئله دشمن ←

← دشمن { خارجی ← وَ لَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَ لَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ (۱۲۰ بقره)

داخلی { فرصت طلبان
عوامل نفوذی بیگانه
نیروهای خودی استحاله یافته: خطرناک تر

سختی تشخیص
سابقه خوب

• ناظر به آزادی

- ضرورت آن: عدم منافات با استقلال فرهنگی و ...
- نقد مبنای آزادی در غرب (عدم توجه به کرامت ذاتی بشر)
- مبنای آزادی در اسلام > حیثیت ذاتی انسان
ضرورت جلوگیری از ایجاد مانع در راه حرکت انسان
- بستر آزادی > مسائل شخصی و سلیقه‌ای
مسائلی که کمالشان فرع بر اختیار در آنهاست.
غیرقابل اجبار
توقف رشد اجتماعی بر آن
عدم وجود مرجح برای تحمیل
هنگام برخورد تفکرات منطقی
- تکمله > ضرورت آزادی سیاسی برای رشد مردم (عبرت‌گیری از غرب)
تفاوت آزادی فکر با آزادی عقیده
حد آزادی بیان

• ناظر به جمهوری اسلامی

- ضرورت استمرار حضور: جمع
- نفی و انکار
سازندگی و اثبات

- عدالت اجتماعی
- فهم مفهوم دقیق عدالت اجتماعی (ادغام با معنویت)
تعیین میزان اهمیت آن ناظر به اصل انقلاب
توجه به لوازم واقعی تحقق آن

- معنویت اسلامی
- فهم مفهوم دقیق معنویت
جایابی صحیح: روح حاکم، نه عنصری در عرض سایر عناصر
دقت در گلوگاه‌ها: مثل هنگام تقسیم غنائم

- وحدت و پرهیز از تفرقه ← الْيَوْمَ يَكْفُرُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاحْشَوْنِ (۳ مائده)
- کلمه توحید
توحید کلمه

- تداوم رهبری
- روحانیت
- احیای مساجد به عنوان پایگاه انقلاب
 - ایجاد تشکیلات امر به معروف و نهی از منکر
 - عدم واگذاری نقش مساجد به وسائل ارتباط جمعی
 - پرهیز حداکثری از قبول اجرائیات دولتی
 - حفظ استقلال نهاد روحانیت از دولت

ولایت فقیه ← نه به عنوان حاکم، رئیس یا نظریه‌پرداز بلکه به معنای
ایدئولوگ

